

Kognisjon: Hva er det, og hva kan man gjøre når oppmerksomheten og hukommelsen svekkes?

Camilla Bärthel Flaaten

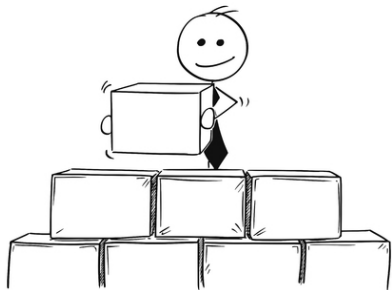

Psykolog og stipendiat

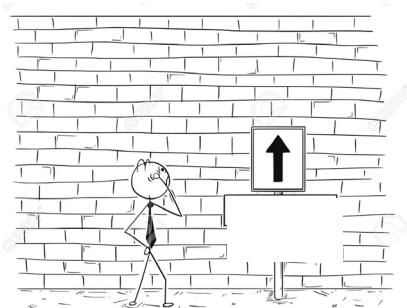

Hva er kognisjon?

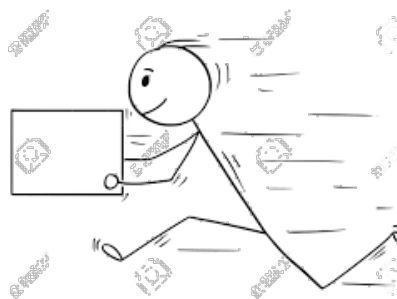
Læring

Hukommelse

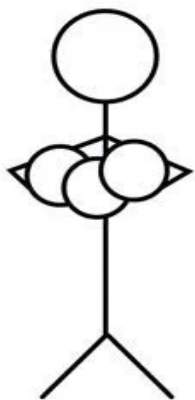
Psykomotorisk
prosesseringshastighet

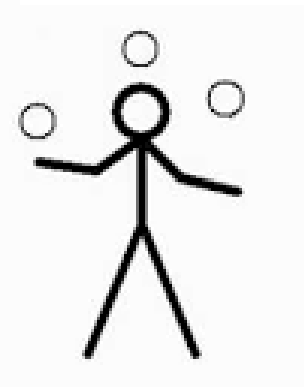
Mental
prosesseringshastighet

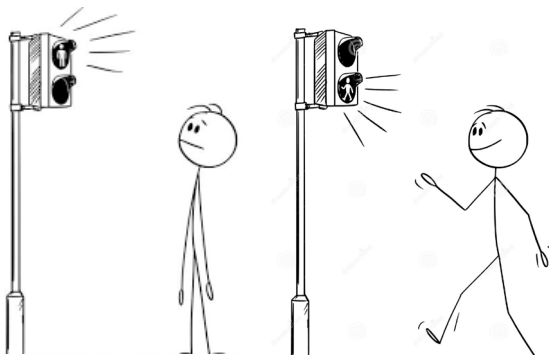
Oppmerksomhet

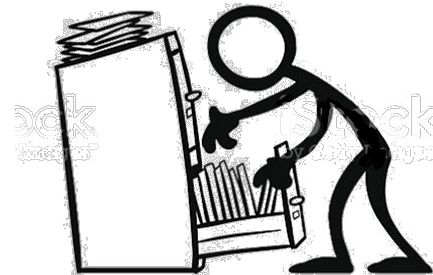
Arbeidsminne

Kognitiv kontroll

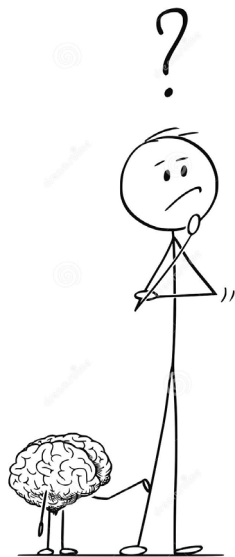

Verbal flyt

Kognisjon ved schizofreni og bipolar lidelse

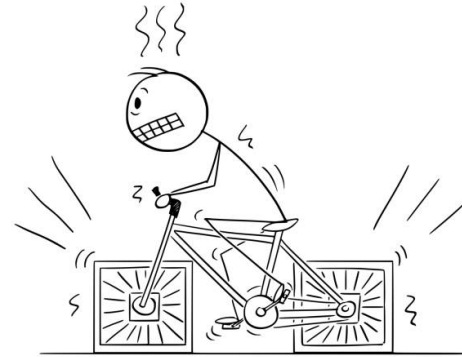
Kognitive vansker

- Er utbredt
- Påvirker fungering i hverdagen
- Er uavhengig av symptomer

Kognisjon ved schizofreni og bipolar lidelse

- Mange har vansker med
  - Oppmerksomhet
  - Tempo
  - Læring og hukommelse
  - Kognitiv kontroll

Kognitive vansker

Friske

Bipolar lidelse

Schizofreni

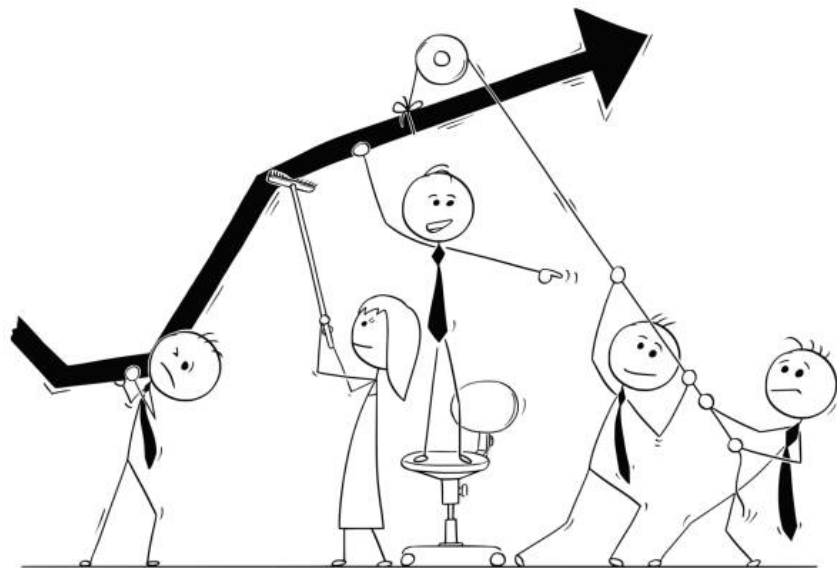
Skjer det endringer over tid?

Blir kognisjonen på sikt...

Bedre?

Verre?

Omtrent lik?

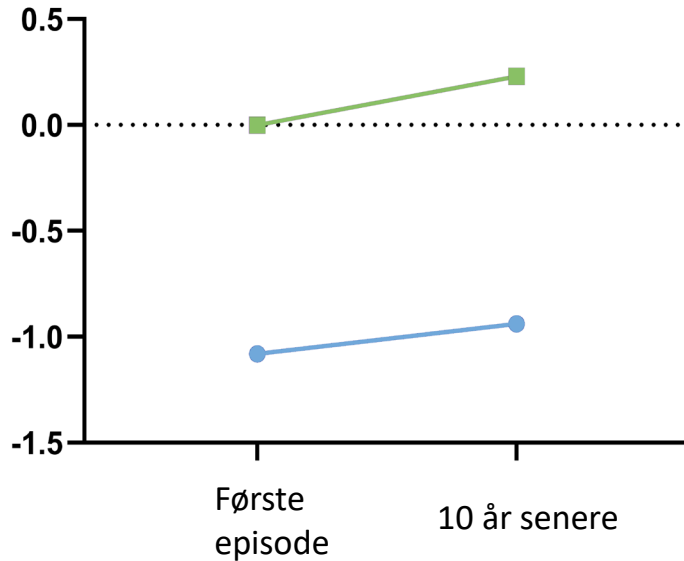

Endringer i kognisjon

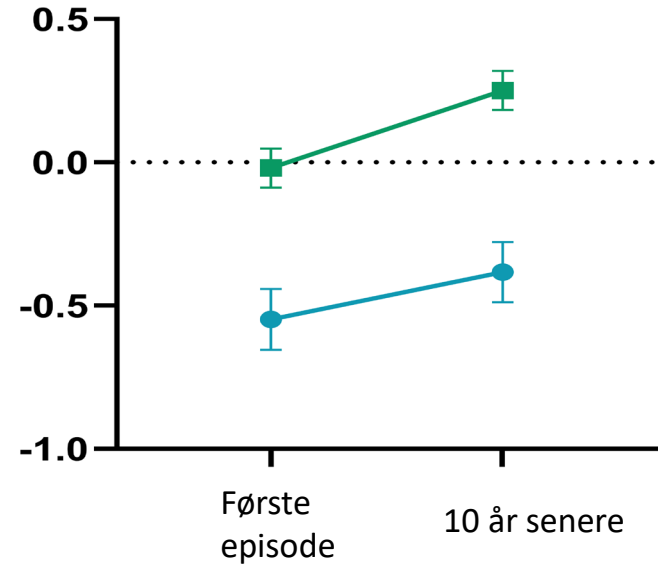
Schizofreni:

Mest støtte for vedvarende, **stabil** utviklingsmessig svikt

Bipolar lidelse:

Vedvarende og **stabil** svikt som oppstår rundt første episode

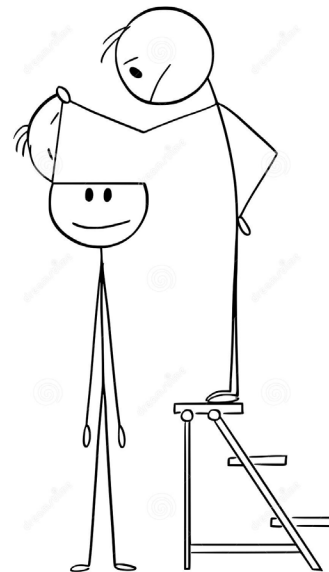
Hva kan vi gjøre med kognitive vansker?

Kartlegge

Nevropsykologisk utredning gjør det mulig å:

- Oppdage vansker og ressurser
- Bekrefte personens egen opplevelse
- Utløse rettigheter
- Skreddersy tiltak (hjemme, studier, jobb)

Tilrettelegge

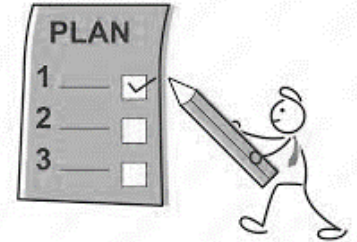
- Tilpasninger som gjør det lettere å mestre kognitive utfordringer
  - Utvidet tid på eksamen, ta studiet over lengre tid
  - Tilpasninger arbeidstid: morgen eller kveld? kortere eller færre dager?
  - Skjermet arbeids-/studieplass
- Hjelpemidler
- Hvor kan jeg finne mer info?
  - [Tilrettelegging av studiehverdagen - Universitetet i Oslo \(uio.no\)](https://www.uio.no)
  - [Tilrettelegging av studiehverdagen – OsloMet](https://www.oslomet.no)
  - [Tilrettelegging | Oslo Nye Høyskole \(oslonyehoyskole.no\)](https://www.oslonyehoyskole.no)
  - [Tilrettelegging - nav.no](https://www.nav.no)
  - [NAV Hjelpemiddelsentral Oslo - nav.no](https://www.nav.no)

Ting du selv kan gjøre

- Tenk gjennom
  - Hva du selv opplever som utfordringer og ressurser?
  - Når på dagen fungerer du best?
- Få nok søvn
- Hold deg mentalt og fysisk aktiv
- Unngå rusmidler
- Unngå stress og kaos, ved å planlegge og være organisert
- Bruk enkle hjelpemidler som kalender, huskelappfunksjon mobil
- Gjør en ting av gangen, unngå multi-tasking
- Rydd: struktur øker konsentrasjonsevnen
- Skaff deg informasjon om hjelp du kan få

Det håpefulle budskapet

Store individuelle variasjoner

- Rette tiltak mot de som trenger det

Stabilitet over tid

- Betyr at det er ikke progressivt

Mulig å gjøre noe med

- Utnytte ressursene bedre ved å tilrettelegge

Økt kunnskap gir håp om bedre behandling!!!

